
Vzpomínka na první návštěvu kardinála Ratzingera – papeže Benedikta XVI. – na Univerzitě Karlově

Vzpomínka na první návštěvu kardinála Ratzingera – papeže Benedikta XVI. – na Univerzitě Karlově

Jak nedávno připomněla i některá naše média, papež Benedikt XVI. (občanským jménem Joseph Ratzinger) nepřijíždí do naší země poprvé. Ani jeho plánované setkání s naší akademickou obcí nebude pro něho zcela novou zkušeností. Prahu navštívil již v r. 1992 a v pondělí 30. března 1992 na půdě Katolické teologické fakulty UK – v dejvickém seminárním kostele Sv. Vojtěcha – pronesl hojně navštívenou přednášku na téma Aby Bůh byl všechno ve všem: o křesťanské víře ve věčný život. Důvodem jeho cesty ovšem nebyla pouze tato přednáška.

kostel Sv. Vojtěcha

Kardinál Joseph Ratzinger, který stál v čele důležité vatikánské Kongregace pro nauku víry, tehdy přijal pozvání prezidenta Křesťanské akademie Praha (dnešní České křesťanské akademie) prof. Tomáše Halíka. Tato instituce také návštěvu ve spolupráci s pražským arcibiskupstvím organizovala, včetně jeho soukromého programu. Jako tehdejší spolupracovník akademie (v její sekci historické a sekci česko-německých vztahů) jsem se snažil splnit kardinálovo dávné přání: v klidu si prohlédnout staré pražské památky, které chtěl již dávno navštívit, ale politické poměry mu to neumožnily.

Toto přání jsem se mu snažil ze všech sil splnit v neděli 29. března 1992 splnit - a dát si přitom pozor, abych ve svém výkladu neupadl do průvodcovské rutiny. Jako student jsem si totiž často a rád přivydělával prováděním německy hovořících turistů po Praze. Počasí nám poměrně přálo (pokud se můj diář nemýlí), a tak jsme se ve čtyřech – byl s námi i prof. Tomáš Halík a tehdejší podsekretář Ratzingerovy Kongregace pro nauku víry, významný slovenský exilový duchovní Msgre Jozef Zlatňanský – mohli v klidu věnovat krásám pražských pamětihodností, především sakrálních. Kardinál Ratzinger v mých očích dostal předchozí pověstí tichého a skromného muže, který pečlivě naslouchá a klade krátké, přesně formulované otázky. Hned jsem si také všiml jeho suchého a laskavého humoru, který se projevoval v nejrůznějších podobách. U sochy Sv. Jana Nepomuckého na Karlově mostě jsme např. „řešili“ otázku, kterému z našich současných duchovních případně hrozí Janův neradostný úděl – téma do diskuse vnesl žertem Msgre Zlatňanský. Kardinál jména případných kandidátů nekomentoval, občas se šibalsky pousmál a raději podrobně obhlížel ono historické „místo činu“, odkud byl Sv. Jan svého času svržen do Vltavy. Zjevně byl rád, že diskusi spontánně ukončila skupina bavorských turistů, kteří ihned rozpoznali svého bývalého arcipastýře (Ratzinger působil na přelomu 70. a 80. let jako arcibiskup v Mnichově a Frísinkách) a požádali jej o požehnání i autogram. Tehdy velmi ožil, ba i přešel do zvukného bavorského dialektu. Při putování po pražských památkách jsme probíhali i aktuální domácí politické problémy, především složitá státoprávní jednání mezi Čechy a Slováky. Čeští poutníci se s přítomným Msgre Zlatňanským v leččems neshodli, avšak neodvratnost slovenské státní a národní emancipace jsme však vnímali všichni. I v těchto diskusích byl kardinál Ratzinger především pozorným posluchačem. Samozřejmě jej zajímaly i tehdejší perspektivy uspořádání vztahů církve a státu v bývalém Československu. Tomu byla věnována i přátelská beseda na Apoštolské nunciatuře ve Voršilské ulici. Optimistická prognóza tehdejšího apoštolského nuncia G. Coppy mě velmi překvapila. Sám jsem takovým optimistou nebyl a další vývoj mně dal bohužel za pravdu: vztahy církví a státu nejsou nově a uspokojivým způsobem upraveny ani 20 let po pádu komunismu...

Kardinál Ratzinger byl vždy znám jako velký a náročný příznivec opery – například v Mnichově navštěvoval Bavorskou státní operu často a rád. Proto ani nepřekvapilo, že i v Praze si přál navštívit naši Státní operu. Od návštěvy jej neodradila ani avantgardnost tehdejšího představení, neboť se jednalo – tuším – od 2 moderní jednoaktovky pražského německého skladatele Alexandera Zemlinského. Do divadla jsme kardinála již nedoprovázeli, a tak nám jeho názor na úroveň

pražské Státní opery zůstal utajen. Msgr. Jozef Zlatňanský se ovšem druhého dne netajil svým zklamáním, které se však spíše týkalo zvoleného žánru. O milém slovenském monsignorovi bylo ostatně předem známo, že nemá rád ani moderní operu, ani moderní proudy v katolické církvi. Josef Ratzinger však zřejmě již v dané chvíli myslel na svou odpolední přednášku. Jednalo se o téma vpravdě velikonoční a týkalo se vývoje pojmu „věčný život“ a našich očekávání a nadějí s ním spojených. A tak se s jednou z jeho tehdejších pražských tezí se čtenáři podělím na závěr své letmé vzpomínky: *„Věčnost není dlouhé trvání, které následuje po smrti – vždyť by tak každý okamžik našeho života zcela ztratil svou váhu. Věčnost je spíše jednota tří dimenzí času, jakési „nyní“, které obsahuje to, co nám buď příliš rychle nebo příliš pomalu ubíhá v jednotlivých okamžicích. Věčnost nemůže být něčím, co přichází po čase, ale je novou kvalitou našeho života. Člověk, který umírá, je s definitivní platností završen.“*

PhDr. Miroslav Kunštát, Ph.D.

Fakulta sociálních věd UK